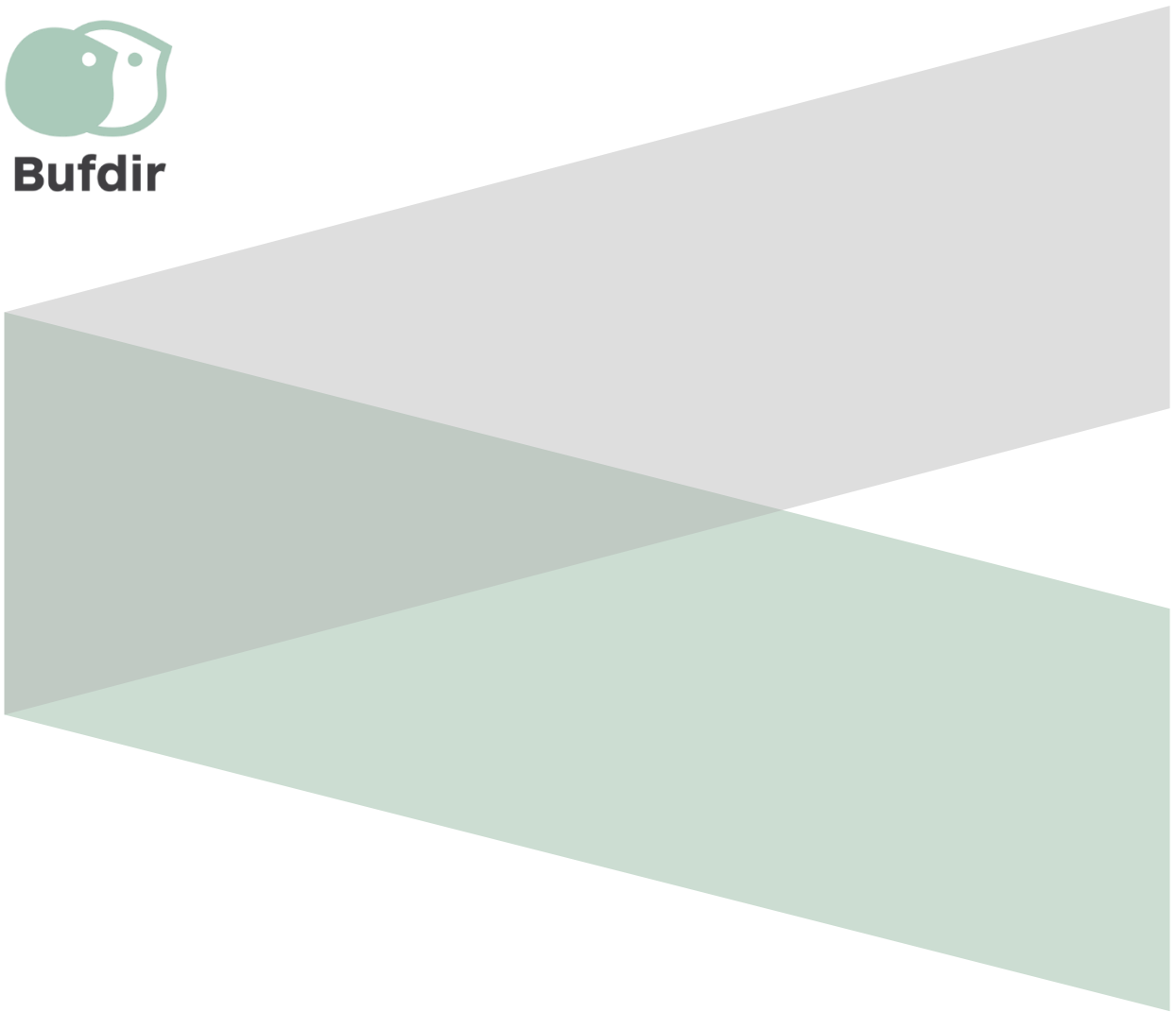

Tjenestekatalog

Familievern

Bufdir

Bufdir

BARNE-, UNGDOMS-
OG FAMILIEDIREKTORATET

Postadresse:
Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse:
Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Sentralbord:
466 15 000

Utgitt:
August 2021

ISBN: (digital utgave)
978-82-8286-371-1

bufdir.no

Innhold

1. Tjenestekatalogens formål	4
2. Innledning	4
2.1 Innhold i familievernets tilbud	5
3. Likeverdige og kunnskapsbaserte tjenester	5
4. Roller og ansvar på familievernområdet	6
4.1 Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat)	6
4.2 Samarbeid med andre tjenester	6
5. Tilbudet i familievernet	6
5.1 Samtaleterapi og veiledning	6
Parterapi	7
Familieterapi	7
Foreldresamarbeid	8
Foreldreveiledning	8
Tilbud til barn og unge	8
5.2 Mekling	8
5.2.1 Hvem må til mekling og hva er målet	9
Mekling ved flytting	9
Mekling ved tilbakesendelse til mer mekling fra domstolen	9
Mekling ved tvangsgjennomføring av samvær	9
Samvær med støttet tilsyn	9
Barn og unges deltakelse i mekling	10
5.3 Kurs og veiledning	10
5.3.1 Kurs for grupper og par	10
Bufferkurs – Samlivskurs for par	10
Godt samliv – kurs for førstegangsforeldre	10
5.3.2 Foreldresamarbeid	10
Minkurs for foreldre med høyt konfliktnivå etter samlivsbrudd	10
Fortsatt foreldre – for godt nok foreldresamarbeid	11
5.3.3 Foreldrestøtte	11
Hva med oss?	11
Hva med meg?	11
5.3.4 Kurs og grupper for den enkelte forelder	11
Sinnemestring	11
5.3.5 Kurslederkurs for fagpersoner	11
Opplæring av kursledere: «Godt samliv»	11
Opplæring av fagpersoner: Program for foreldreveiledning (ICDP)	11

1. Tjenestekatalogens formål

Tjenestekatalogene gir en enkel og samlet oversikt over Bufetat og kommunenes tjenestetilbud til utsatte barn, ungdom og familier.

Tjenestekatalogene tydeliggjør tjenestetilbudet som helhet, forventningene til tjenestene, og ansvarsforhold mellom Bufetat, kommunene og samarbeidsparter. Dette bidrar til å sikre likeverdige, forutsigbare og samordnede tjenester for sårbare barn og unge og deres familier.

For det kommunale tjenestetilbudet vektlegges oppvekstperspektivet. Kommunen sikrer nødvendig omfang og kvalitet av tjenester til alle barn, ungdom og familier. Dette omfatter også tjenester til de som har eller kan få behov for barneverntjenester. Kommunen kan benytte ressurser og kompetanse fra andre deler av oppvekstfeltet som hjelpetiltak i barneverntjenestens oppfølging av familier.

Tjenestekatalog familievern inneholder en oversikt over og beskrivelse av tjenestene de statlige og kirkelige familievernkontorene tilbyr. Tilbudet er tilnærmet likt over hele landet, men det kan variere *hvordan* tjenestene leveres og *i samarbeid med hvem*.

Tjenestekatalogen er gyldig fra 1. juli 2021.

2. Innledning

Familievernets kjernevirksomhet er å forebygge og avhjelpe relasjonelle vansker i familien, å styrke familierelasjoner og trygge barns oppvekstvilkår. Barnets beste er et grunnleggende hensyn i tjenestens arbeid, og det skal legges til rette for at barn kan medvirke i saker som angår dem.

Tilbudet er i all hovedsak frivillig, gratis og åpent for alle. Det er ikke nødvendig med en henvisning for å ta kontakt med familievernkontoret. Virksomheten i familievernet reguleres av [lov om familievernkontorer](#) (Lovdata).

Familier og par er de viktigste målgruppene for familievernet. Familier med barn prioriteres. Enkeltpersoner kan få tilbud om individuell samtale hvis utfordringene er knyttet til samspill og relasjoner i familien.

Alle foreldre som har felles barn under 16 år, må møte til én time lovpålagt, obligatorisk mekling i forbindelse med samlivsbrudd. Det samme gjelder for foreldre som ikke blir enige om foreldreansvar, bosted og samvær og som vil bringe saken inn for retten.

Likeverdige og kunnskapsbaserte tjenester

Alle som utfører arbeid eller tjeneste for et familievernkontor har taushetsplikt, jmfør [lov om familievernkontor §§ 5 og 5a](#) (Lovdata) som viser til helsepersonelloven §§ 21 og 23.

Opplysningsplikten til barnevernet for ansatte ved familievernkontorene reguleres av [lov om familievernkontorer § 10](#) (Lovdata).

2.1 Innhold i familievernets tilbud

Familievernets tilbud er:

- **Familieterapi** der det er vansker, konflikter eller kriser i familien.
- **Parterapi** der det er vansker mellom de voksne i familien.
- **Foreldreveiledning og hjelp til foreldresamarbeid** der foreldre har vansker med relasjonen til barnet eller med å samarbeide om barna sine. Det føres journal for familieterapi, parterapi og foreldreveiledning/foreldresamarbeid.
- **Lovpålagt, obligatorisk mekling** ved samlivsbrudd for alle foreldre med felles barn under 16 år. Mekling gjennomføres på familievernkontoret eller hos en ekstern mekler.
- **Samtaler til barn og ungdom** både alene og sammen med foreldrene i meklingsaker, i foreldresamarbeidssaker og familiesaker. For å gi tilbud til barn og unge kreves det samtykke fra foreldrene.
- **Kurs i og undervisning om** foreldresamarbeid, parterapi og sinnemestring.

Nye tjenester utvikles og prøves ut ved utvalgte kontorer. Hvis tilbudet blir tilgjengelig nasjonalt, tas det inn i tjenestekatalogen. Det innebærer at noen kontorer i utprøvningsfasen kan tilby tjenester som ikke er tilgjengelig for alle.

I kapittel 3 beskriver vi generelle krav om å sikre likeverdige og kunnskapsbaserte tjenester. I kapittel 4 beskriver vi roller og ansvarsfordeling på familievernområdet og samarbeid med andre tjenester. I kapittel 5 presenterer vi en utvidet oversikt over tilbudene i familievernnet.

3. Likeverdige og kunnskapsbaserte tjenester

All offentlig myndighet er forpliktet til å jobbe aktivt, målrettet og planmessig med å etablere likeverdige tjenester. Det innebærer at tjenestene skal være av god kvalitet, at det er et nasjonalt geografisk likeverdig tilbud, at de har god kapasitet, og at tilbudet er godt tilpasset for å møte ulike gruppers behov.

De overordnede målsetningene for fag- og tjenesteutviklingen i familievern-tjenesten bygger på kvalitetsprinsippene for de offentlige velferdstjenestene. Det vil si at tjenestene skal være kunnskapsbaserte, likeverdige, tilgjengelige og tilpasset familiers individuelle behov og forutsetninger. Fagutviklingen bygger på forskning og bruker- og erfaringsbasert kunnskap.

Familievernkontorene er en spesialtjeneste med høyt utdannet personell. De ansatte er i hovedsak psykologer og sosialfaglig utdannede, begge med tilleggstudanning i arbeid med familier.

Roller og ansvar på familievernområdet

Det er familiens opplevelse av vanskene som er utgangspunkt for planleggingen av tilbudet som gis. Familieverntjenesten stiller ikke diagnoser. Familievernets arbeid er basert på en systemisk forståelse av familiens måte å samhandle på og hvordan dette påvirker det enkelte familiemedlem. Utfordringer er ikke den enkeltes problem alene, men løses ved å bedre relasjonene i familien. En slik tilnærming gir mulighet for grunnleggende og varige endringer i samspill og kommunikasjon i familien.

4. Roller og ansvar på familievernområdet

4.1 Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat)

Bufetat er organisert i fem regioner og har ansvar for drift, styring og faglig utvikling på kontorene. Bufdir (Barne-, ungdoms og familiedirektoratet) er fagansvarlig for familieverntjenesten og styrer tjenesten gjennom disponeringsbrev til Bufetats regioner. Tjenestens virksomhet er regulert i Lov om familievernkontorer.

I dag eier og drifter staten 24 offentlige familievernkontorer og har driftsavtaler med 17 kirkelige familievernkontorer. Det gir 41 familievernkontorer med til sammen 90 lokasjoner. En tredel av lokasjonene er *utekontor* med begrenset åpningstid og tilbud. Tilbudet ved de kirkelige kontorene er som ved de statlige og styres av Bufetat.

For å sikre god geografisk tilgjengelighet i meklings sakene er det opprettet en ordning med *eksterne meklere*. Det er i dag ca. 65 eksterne meklere. Bufetat administrerer og organiserer ordningen. Statsforvalteren fører tilsyn med virksomheten til familievernkontorene.

4.2 Samarbeid med andre tjenester

Familievernet samarbeider med andre instanser eller tjenester når det er nødvendig for å hjelpe familien. Det kan for eksempel være der det er fastlåste konflikter eller vold i familien, eller saker der noen i familien har vansker med psykisk helse eller rus. Også der familien får hjelp fra barneverntjenesten, kan det være aktuelt med et samarbeid.

Samarbeidende instanser eller tjenester kan for eksempel være barnevernet, skolehelsetjenesten, kommunal helsetjeneste, domstolene, kritesenter, distriktpsikiatrisk senter eller behandlings- og kompetansesenter som Alternativ til Vold (ATV).

5. Tilbudet i familievernet

5.1 Samtaleterapi og veiledning

I familievernet kan familier få hjelp til å styrke relasjonene i familien gjennom samtaleterapi og veiledning. Samtaleterapi og veiledning utgjør hoveddelen av familievernets virksomhet. Tilbudet

Tilbudet i familievern

er frivillig og tar utgangspunkt i det familien ønsker hjelp til. Innholdet og gjennomføringen av tilbudet planlegges sammen med familien, og det gis tilbud om:

- parterapi
- familieterapi
- foreldresamarbeid
- foreldreveiledning

Det skal føres journal i samtaleterapi og veiledningssakene.

Parterapi

Parterapi er et tilbud til par som ønsker hjelp til å forebygge problemer, gjenopprette eller forbedre parforholdet. **Par med hjemmeboende barn prioriteres.** Vanlige temaer er:

- kommunikasjonsvansker
- relasjonsutfordringer
- arbeidsdeling i hjemmet
- tilgivelse og forsoning
- om hvordan man styrker og fortsetter parforholdet
- avklaring eller avslutning av parforholdet
- konflikter og vold
- seksuelle vansker

Det skal føres journal i parterapi.

Familieterapi

Familieterapi er et tilbud til hele eller deler av en familie. Vanlige temaer er:

- samspill i familien
- problemer mellom generasjoner
- fysisk eller psykisk vold i familien
- sykdom og tap i kjernefamilien
- nedsatt funksjonsevne hos barn
- kultur og minoritetsspørsmål
- omsorgsovertakelser i familien
- tvangsekteskap
- "ny- familier"- der barn følger foreldre inn i nye parforhold og samliv

Det skal føres journal i familieterapi.

Foreldresamarbeid

Foreldresamarbeid er et tilbud til dem som synes det er vanskelig å samarbeide om felles barn og bli enige om hvordan de som familie skal ha det. De fleste av disse sakene er i brutte familier. Vanlige temaer er:

- samarbeid om barn etter brudd
- kommunikasjon etter brudd
- uenighet i barneoppdragelse
- forståelse og gjennomføring av avtaler om bosted og samvær
- hvordan man bør snakke med barn om utfordringene i familien

Det skal føres journal i saker om foreldresamarbeid.

Foreldreveiledning

Foreldreveiledning er et tilbud til foreldre som trenger støtte for å ivareta rollen som foreldre. Det kan gis individuelt eller i gruppe. Familievernet kan gi råd til foreldre om:

- oppdragelse, regler og grensesetting
- samarbeid om barn, både før, under og etter brudd
- problemer i relasjonen mellom foreldre og barn
- en ny foreldrerolle etter omsorgsovertakelse

Familievernet kan også gi veiledning etter pålegg fra retten i en foreldretvistsak.

Det skal føres journal i foreldreveiledningsaker.

Tilbud til barn og unge

Barn kan ha et eget behov for oppfølging når familien har det vanskelig. Det er bra for barn å få mulighet til å si sin mening om det som angår dem. Barnets behov og meninger er viktig for både foreldrene og familievernet å kjenne til.

Barn og unge kan få tilbud om samtale og veiledning i familievernet:

- når foreldrene har tatt initiativ til å inkludere barna i foreldresamarbeid etter brudd
- i andre familiesaker
- i samtalegrupper for barn (ved noen familievernkontor)

Det skal føres journal i saker hvor barn og unge får tilbud om samtale og veiledning.

5.2 Mekling

Alle foreldre som skal flytte fra hverandre og har barn under 16 år, må til én time obligatorisk mekling. Foreldrene kan få opptil 6 timer frivillig mekling i tillegg.

Bufdir har utviklet en digital foreldresamarbeidsavtale som hjelper foreldrene til å forberede seg før mekling, og som alle foreldre i brudd oppfordres til å bruke.

5.2.1 Hvem må til mekling og hva er målet

Obligatorisk mekling gjelder for:

- foreldre som gjennomgår samlivsbrudd eller separasjon, og som har felles barn under 16 år.
- foreldre som ikke blir enige om foreldreansvar, fast bosted eller samvær, og som vurderer å bringe saken inn for en domstol.
- foreldre som ikke er enige om flytting.

Målet med mekling er å hjelpe foreldre med å lage gode ordninger for barna og å komme fram til en foreldresamarbeidsavtale. Avtalen er en privatrettslig avtale mellom foreldrene om blant annet foreldreansvar, fast bosted og samvær.

I saker hvor det er høy konflikt mellom foreldrene, kan det være vanskelig å komme fram til en avtale. Det er derfor utviklet en egen modell som tilbys foreldrene for å kunne dempe konflikten og komme fram til en avtale som er god for barna.

Mekling ved flytting

Dersom barnet har delt fast bosted hos begge foreldrene, skal de ta avgjørelser om flytting sammen. Har barnet fast bosted kun hos den ene av foreldrene og en av foreldrene skal flytte, skal den andre forelderen varsles 3 måneder i forkant av flyttingen, ([barnelova § 42a](#) - Lovdata).

Hvis foreldrene ikke blir enige, skal den som ønsker å flytte med barnet begjære mekling, ([barnelova § 42a andre ledd](#) jf. § 51, fjerde ledd - Lovdata). Der det foreligger en gyldig meklingsattest, men hvor flyttingsspørsmålet ikke var en del av temaene som det ble meklet om, kan foreldrene be om en «flyttemekling».

Mekling ved tilbakesendelse til mer mekling fra domstolen

Har en av foreldrene reist sak for retten, kan retten vise foreldrene tilbake til mer mekling ([barnelova § 67, første ledd nr. 2](#) - Lovdata).

Dersom mekler vurderer at det ikke er grunnlag for at foreldrene kan nå fram til en løsning og/eller avtale, skal mekler melde fra om dette i et notat til domstolen.

Mekling ved tvangsgjennomføring av samvær

Familievernet kan etter oppdrag fra domstolen gjennomføre mekling eller samtaler mellom foreldrene i saker hvor samværsforelder har krevd tvangsgjennomføring av samværsordningen ([barnelova § 65a](#) - Lovdata).

Samvær med støttet tilsyn

Samvær med støttet tilsyn ([barnelova § 43 a](#) - Lovdata) kan pålegges av retten i saker der det er behov for å støtte samværsforelder og barn under samværet. Støttet tilsyn kan fastsettes av

retten for inntil 32 timer per år, der det anses å være til barnets beste. Pålegget fra domstolen er rettet mot foreldrene, og det er partene selv som må ta kontakt. Det er Bufetat som oppnevner en tilsynsperson.

Barn og unges deltakelse i mekling

Meklingsordningen skal bidra til gode avtaler om felles barn etter brudd mellom foreldrene. Det er viktig at foreldrene snakker med barnet om hvilke ønsker og behov det har før det blir tatt en avgjørelse om fast bosted og samvær.

Barn har en rett til å bli hørt, men de har ikke en plikt til å uttale seg. Mekler skal tilby og legge til rette for at barn gis mulighet til å snakke med en mekler, men det er viktig at barnet selv vil, og at foreldrene er enige om det.

Meklere i familievernet har god kompetanse og erfaring med å inkludere barn i mekling. En mekler som har møtt barna, har bedre forutsetninger for å hjelpe foreldrene med å finne gode løsninger.

5.3 Kurs og veiledning

Det gis ulike kurs og veiledningsgrupper for foreldre, barn, par eller en enkeltperson i familien. Noen kurs er rettet mot tjenester i kommuner. Kurs til befolkningen inngår som en del av det frivillige tilbudet på kontorene, og for de fleste registreres det oppmøte. Hvilke kurs som tilbys, varierer avhengig av hvilken kapasitet og kompetanse kontorene har og hva lokalbefolkningen trenger.

5.3.1 Kurs for grupper og par

Bufferkurs – Samlivskurs for par

Bufferkurs er et samlivskurs laget for par som opplever at de samme konfliktene har en tendens til å gjenta seg og ønsker å bryte mønsteret. Bufferkurset hjelper deltakerne til å se de gjentatte konfliktene fra et annet perspektiv, og gir verktøy til å bedre kommunikasjonen og bryte fastlåste mønstre. Kurset bygger på anerkjent familieteori og forskning.

Godt samliv – kurs for førstegangsforeldre

Godt samliv er et kurs for par som venter sitt første barn sammen. Kurset skal gi paret støtte og inspirasjon i en periode med store forandringer og utfordringer i hverdagen, og hjelpe paret til å være der for hverandre også når de blir foreldre.

5.3.2 Foreldresamarbeid

Minkurs for foreldre med høyt konfliktnivå etter samlivsbrudd

Målet med kurset er kunnskap om hvilke konsekvenser foreldrenes konflikt kan ha for barn, og hvordan foreldrene kan skåne barna og arbeide for å dempe konflikten. Det er ønskelig at begge foreldre deltar, men det er ikke et krav.

Fortsatt foreldre – for godt nok foreldresamarbeid

Målet med kurset er råd og veiledning om hvordan foreldrene kan få til et bedre samarbeid til beste for barna etter et brudd. Kurset gir mulighet til refleksjon rundt foreldrerollen og kunnskap om hvordan de kan løse konflikter på en konstruktiv måte.

5.3.3 Foreldrestøtte

Hva med oss?

Foreldre til barn med nedsatt funksjonsevne kan ha en ekstra utfordrende hverdag, noe som kan bli en belastning på parforholdet. Kurset gir foreldrene verktøy til å håndtere konflikter og unngå krangling, og de får en mulighet til å utveksle erfaringer med andre foreldre i samme situasjon.

Hva med meg?

Foreldre som er alene med ansvar for barn med funksjonsnedsettelse, opplever mange av de samme utfordringene som par gjør, og belastningene kan kjennes større fordi man er alene om ansvaret. Kurset bygger på «Hva med oss?», men tar også opp tema som foreldresamarbeid, kommunikasjon og bruk av familie og nettverk. Kurset er også åpent for foreldre som har en mindre del av den daglige omsorgen.

5.3.4 Kurs og grupper for den enkelte forelder

Sinnemestring

Familievernet tilbyr veiledning og kurs for foreldre som har vansker med å kontrollere sinnet sitt. Kursene består av undervisning, øvelser og hjemmeoppgaver, og målet er at deltakerne skal utvikle mer hensiktsmessige måter å håndtere sinnet på. Tilbudet er organisert ut fra lokale forutsetninger, og det kan være regionale variasjoner i hvilke kurs som tilbys.

5.3.5 Kurslederkurs for fagpersoner

Opplæring av kursledere: «Godt samliv»

Kurset er et tilbud til kursledere som skal holde kurset "Godt samliv" - et samlivskurs for førstegangsførelse. Kurslederkurset gjennomføres i regi av Bufdir.

Opplæring av fagpersoner: Program for foreldreveiledning (ICDP)

For å kunne veilede foreldre i ICDP- programmet må man være sertifisert veileder.

For standardversjonen er det følgende krav til sertifisering:

- deltakelse på seks opplæringsdager.
- selvtrening der en prøver ut programmet i praksis i gruppe med omsorgsgivere.
- deltakelse på to ganger veiledning i gruppe i løpet av selvtreningensperiode.
- skrive loggbok fra selvtreningen som skal godkjennes av trener.

Dersom fagpersoner ønsker å bli ICDP- trener og holde ICDP-kurslederkurs, kreves

Tilbudet i familievernet

- sertifisering som ICDP-veileder og benytte programmet aktivt.
- deltakelse på tre dager teoretisk og praktisk fordypning i ICDP.
- gjennomføre selvtrening: opplæring av nye veiledere.
- deltakelse på tre dager veiledning i gruppe i løpet av selvtreningsperioden.
- besvare skriftlig oppgave.

Bufdir

[Bufdir.no](https://bufdir.no)